

Makhinchuk V.M. Increase Efficiency Of Activity Of The State Enterprises

The article analyzes the main measures to increase the efficiency of state enterprises and their components. Features of functioning of state enterprises are characterized through the prism of problems that need to be resolved in order to improve their activity.

The article analyzes the main measures to increase the efficiency of state enterprises and their components. Features of functioning of state enterprises are characterized through the prism of problems that need to be resolved in order to improve their activity.

The article analyzes the main measures to increase the efficiency of state enterprises and their components. Features of functioning of state enterprises are characterized through the prism of problems that need to be resolved in order to improve their activity.

Keywords: state enterprise, efficiency of activity, state sector of economy, negative factors of functioning, development strategy.

Погуць О.П.

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ РЕОРГАНІЗАЦІЇ СПОЖИВЧИХ ТОВАРИСТВ

УДК 347.191.1

Споживчі товариства в умовах сьогодення виступають активними учасниками цивільних правовідносин. На сьогодні останні активно вступають у реорганізаційні процеси, особливо проблемним виступає можливість їх перетворення в організаційно-правові форми підприємницьких юридичних осіб. Водночас положеннями ЦК України та профільними законами, якими регламентується правове становище споживчих товариств як організаційно-правової форми непідприємницьких юридичних осіб неякісно врегульовано особливості реорганізації досліджуваних юридичних осіб. Наведене обумовлює доцільність розкриття проблем реорганізації споживчих товариств, що й становитиме мету цієї статті.

Розпочнемо із аналізу правового забезпечення досліджуваних правовідносин у праві ЄС, зважаючи на необхідність адаптації чинного законодавства до нормативного забезпечення ЄС. Зокрема, таким є Регламент Ради ЄС від 22 липня 2003 року про

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТАТЕЙ

Статут Європейського кооперативного товариства. Його особливістю є те, що він не використовує звичний для нас поділ юридичних осіб на підприємницькі та непідприємницькі. У Регламенті значна увага приділяється процедурі створення Європейського кооперативного товариства (далі – ЄКТ) шляхом злиття. Зокрема, визначається необхідність складення проекту умов злиття. Цей проект повинен включати: найменування та зареєстроване місцезнаходження кожного кооперативу, який бере участь у злитті, разом із найменуванням та місцезнаходженням, що пропонуються для ЄКТ; коефіцієнт обміну паїв у підписному капіталі; умови розподілу паїв ЄКТ; дату, з якої паї ЄКТ нададуть право участі в його прибутках, а також будь-які спеціальні умови, що впливатимуть на таке право; дату, з якої операції кооперативів, які беруть участі у злитті, для цілей бухгалтерського обліку, вважаються операціями ЄКТ; права, надані ЄКТ власникам паїв; форми захисту прав кредиторів кооперативів, які беруть участь у злитті; будь-які спеціальні переваги, надані експертам, які мають перевірити проект умов злиття, а також членам виконавчих, управлінських, наглядових або контролюючих органів кооперативів, які беруть участь у злитті; статут ЄКТ та ін. За необхідності проект умов злиття може включати інші відомості. Суттєвою гарантією є те, що даний проект має пройти перевірку одним або декількома експертами, що призначаються кооперативом та на основі її проведення має бути складено письмовий звіт для членів кооперативу.

Органи управління кооперативу, які беруть участь у злитті повинні скласти детальний письмовий звіт, який пояснює, а також обґрунтовує проект умов злиття з правової та економічної точки зору, та, зокрема, коефіцієнт обміну паїв. Передбачається опублікування проекту умов злиття в національному офіційному друкованому засобі масової інформації. Дана публікація має містити відомості про: вид, найменування, зареєстроване місцезнаходження кожного кооперативу, який бере участь у злитті; адресу місця або реєстру, в якому зберігаються статут та всі інші документи і відомості щодо кожного кооперативу, який бере участь у злитті, а також номер занесення в реєстр; зазначення заходів, запроваджених для реалізації прав кредиторів та членів відповід-

ного кооперативу, а також адреса, де можна безкоштовно отримати інформацію про такі заходи; найменування та зареєстроване місцезнаходження, що пропонується для ЄКТ; умови, які визначають дату, з якої злиття набере чинності [1].

Не опущено в Регламенті й права членів кооперативу, що зливається. Такий висновок зроблено виходячи із того, що член кооперативу, щонайменше за місяць, до скликання загальних зборів для вирішення питання стосовно злиття, має право знайомитися із такими документами: проектом умов злиття; річною фінансовою звітністю та звітами органів управління кооперативів, які беруть участь у злитті, за три попередні фінансові роки; звітом експертів про вартість паїв, які підлягають розподіленню в обмін на активи кооперативів, які беруть участь у злитті, або коефіцієнт обміну паїв; звітом виконавчого органу або органу управління кооперативу. Більше того, при виявленні бажання член кооперативу вправі отримати безкоштовно копії документів або витяги з них.

Встановлено двоступеневу процедуру перевірки законності злиття. На основі першої перевірки видається сертифікат, який посвідчує завершення усіх дій та вимог, необхідних для проведення злиття. З приводу наступної перевірки зазначається, що законність злиття має відстежуватися у рамках процедури, що стосується завершення злиття та формування ЄКТ, судом, нотаріусом або іншим уповноваженим органом держави-члена майбутнього місцезнаходження ЄКТ з метою перевірки законності цього аспекту злиття кооперативів [1].

Позитивним є те, що Регламентом детально і прозоро прописано процедуру злиття кооперативів. Міститься перелік відомостей, що, обов'язково, повинні бути вказані у проекті умов злиття, публікації про злиття, перелік документів з якими може знайомитися член кооперативу тощо. Звісно, нам варто використати ці прогресивні положення. Стосовно проекту умов злиття, можна провести паралель із передавальним актом та розподільчим балансом. Однак практично в жодному національному нормативному акті немає вказівки на відомості, які повинні бути відображені в них. Окрім уже цитованої норми ЦК України про те, що в них має вказуватися положення про правонаступництво

щодо майна, прав та обов'язків юридичної особи, інформацію про всіх кредиторів та боржників, включаючи зобов'язання які, оспорується сторонами.

Національними основоположними актами в сфері кооперації є ЗУ «Про споживчу кооперацію» від 10. 04. 1992 р., ЗУ «Про сільськогосподарську кооперацію» від 17. 07. 1997 р. та ЗУ «Про кооперацію» від 10. 07. 2003 р.. У наведених нормативах документах питанню реорганізації присвячено всього-на-всього по одній статті, окрім того, перший Закон вміщує в одній нормі регламентацію не тільки реорганізації, але й ліквідації. Відповідно у ч.1 ст. 18 ЗУ «Про споживчу кооперацію» закріплено правову норму наступного змісту: «Реорганізація та ліквідація споживчого товариства провадиться за рішенням загальних зборів його членів або за рішенням суду, а в разі банкрутства - за рішенням господарського суду». З наведеного формулювання не до кінця зрозуміло, хто ж приймає рішення про реорганізацію: чи тільки Загальні збори його членів, чи таке рішення може прийняти і суд? Ми вважаємо, що прийняття рішення про реорганізацію має залишатися виключно за Загальними зборами. Таким чином вбачається, що реорганізація споживчого товариства повинна здійснюватися у добровільному порядку.

Ст. 11 ЗУ «Про сільськогосподарську кооперацію» встановлюється своєрідне імперативне правило, адже нею передбачається, що сільськогосподарський обслуговуючий кооператив може бути реорганізовано лише в інший сільськогосподарський обслуговуючий кооператив, а кооперативне об'єднання – в інше кооперативне об'єднання. При цьому визначено, що дане рішення приймається Загальними зборами.

У розрізі цього питання, не зайвим буде зауважити, що у цивілістичній доктрині уже є певні напрацювання з цього приводу. Зокрема, Гайдаржи Х.А. зазначає, що правове регулювання реорганізації сільськогосподарських переробних кооперативів має суттєві особливості, які обумовлені законодавчими приписами та обмеженнями. По-перше, авторка стверджує, що реорганізація сільськогосподарського переробного кооперативу не може бути проведена шляхом перетворення, що передбачає зміну ор-

ганізаційно – правової форми. Вона відстоює позицію, згідно з якою, сільськогосподарський переробний кооператив може бути реорганізований в будь-який інший вид сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу (заготівельно-збутовий, постачальницький, сервісний тощо), проте не вправі реорганізовуватися у господарське товариство чи навіть у сільськогосподарський виробничий кооператив, адже він не є окремою організаційно - правовою формою. Дослідниця робить висновок, що інші варіанти перетворення сільськогосподарського переробного кооперативу будуть неможливими до того моменту поки він не буде визнаним окремою організаційно – правовою формою. Єдиним можливим шляхом реалізації такого плану є двоступенева процедура: 1) ліквідація існуючого сільськогосподарського кооперативу; 2) створення нової юридичної особи в потрібній організаційно – правовій формі. По – друге, дослідниця виключає й такі форми реорганізації, як поділ та виділ. Гайдаржи Х. А. робить цей підсумок виходячи із буквального тлумачення відповідної норми Закону, адже нею передбачено, що в результаті реорганізації створюється сільськогосподарський обслуговуючий кооператив в одному числі. Авторка стверджує, що така ситуація є необґрунтованим обмеженням прав сільськогосподарських переробних кооперативів і може бути частково виправлена шляхом внесення змін у ЗУ «Про сільськогосподарську кооперацію» [2, с. 271]. Таку позицію доцільно підтримати. Разом з тим, досить дискусійним є твердження дослідниці щодо можливості визнання сільськогосподарського переробного кооперативу окремою організаційно – правовою формою. Це, на нашу думку, є апріорі, неможливим у зв'язку із тим, що даний вид юридичної особи не володіє значною специфікою, яка би вказувала на потребу визнання її окремою організаційно – правовою формою. Самостійною організаційно – правовою формою виступає споживче товариство, яке об'єднує окремі види. Вбачається логічним встановлення можливості реорганізації між видами окремої організаційно – правової форми без обмежень. При цьому доцільним є внесення відповідних змін у ч.1 ст. 108 ЦК України. Якщо взяти до уваги можливість безперешкодного перетворення товариства з обмеженою відпові-

дальністю на товариство з додатковою відповідальністю або акціонерне товариство, які виступають видами однієї організаційно – правової форми, то можна стверджувати, що так само і може відбуватися перетворення і між видами споживчого товариства.

У ст. 28 ЗУ «Про кооперацію» закріплено норму згідно з якою рішення про реорганізацію кооперативу приймається Загальними зборами членів кооперативу, у порядку визначеному законодавством та статусом кооперативу. Також перелічено можливі шляхи реорганізації: злиття, приєднання, поділ, виділ та перетворення. Встановлено, що у випадку реорганізації права та обов'язки кооперативу переходять до його правонаступників. Ст. 15 зазначеного нормативно-правового акту визначає необхідність прийняття рішення про реорганізацію кваліфікованою більшістю (не менш як 75 % членів кооперативу присутніх на Загальних зборах). Для прикладу законодавство Німеччини «Про виробничі та господарчі кооперативи» визначає необхідною для прийняття такого рішення більшість голосів, яка складає не менше $\frac{3}{4}$ поданих голосів, а Закон Республіки Казахстан «Про споживчий кооператив» визначає рішення як таке, що прийняте, у тому випадку коли за нього проголосувало більше половини членів, що присутні на зборах [3, с. 130].

Якщо з тлумачення відповідної норми ЗУ «Про споживчу кооперацію» не зовсім ясно хто приймає рішення про реорганізацію, то з аналізу правових норм ЗУ «Про сільськогосподарську кооперацію» та ЗУ «Про кооперацію» чітко зрозуміло, що це Загальні збори. Відтак можна стверджувати, що ч. 1 ст. 11 ЗУ «Про споживчу кооперацію» має бути редагована таким чином, щоб її тлумачення не мало під собою подвійного змісту. Та й взагалі вбачається логічним, щоб регламентація реорганізації та ліквідації здійснювалася окремими статтями.

Окрім того, у ст. 28 ЗУ «Про кооперацію» визначено, що реорганізація здійснюється у порядку визначеному законом та статутом кооперативу. Ми вже аналізували законодавчі положення ЦК України та ЗУ «Про юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадські формування» стосовно реорганізації громадських об'єднань. Вони є аналогічними і для споживчих товариств.

Спеціальні законодавчі акти в сфері кооперації також досліджено. На основі проведеного наукового пошуку можна стверджувати, що такого законодавчого регулювання недостатньо.

Слід звернутися і до установчих документів кооперативу, можливо, саме в локальних актах діяльності процедура реорганізації врегульована детальніше. Статутом обслуговуючого кооперативу «Перша станція» встановлено, що реорганізація (злиття, приєднання, поділ, перетворення та виділення) може бути проведена за рішенням Загальних зборів членів кооперативу [4].

Статут авто гаражного кооперативу «Бобік» також передбачає, що рішення про реорганізацію приймають Загальні збори. Закріплено положення, що реорганізація проводиться згідно із чинним законодавством та статутом кооперативу. При реорганізації всі права та обов'язки кооперативу переходять до правонаступників [5].

Статутом обслуговуючого кооперативу «Житлово-будівельний кооператив» визначено, що він може реорганізовуватися в підприємства інших форм господарювання відповідно до законодавства України [6]. З такого формулювання випливає, що засновники даного кооперативу встановили можливість реорганізації не тільки в інші види споживчих товариств, але і в підприємницькі юридичні особи. Аналогічне формулювання міститься і в Примірному Статуті сільськогосподарського виробничого кооперативу затвердженому Наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 08 січня 2014 року № 1 [7]. Проте якщо за статутними положеннями обслуговуючий кооператив «Житлово-будівельний кооператив» є непідприємницьким та не має на меті отримання прибутку для наступного розподілу між учасниками, то другий таким не є.

Натомість у Примірному Статуті сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу затвердженому Наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 21 травня 2013 року № 315 вказується на неможливість такої реорганізації, адже визначено, що кооператив за рішенням Загальних зборів може бути реорганізовано тільки в інший кооператив [8]. Проте на практиці даний принцип не дотримується. Наведене підтверджу-

ється Статутом сільського обслуговуючого кооперативу «Трітон». Так, п. 17. І встановлено, що кооператив за рішенням Загальних зборів може реорганізовуватися в підприємства інших форм господарювання [9, с. 9]. Окреслене свідчить про декларативний характер примірнього статуту, і хоча, його положення є диспозитивними, а засновники самі обирають використовувати його, чи ні, хотілося б висловити тезу про те, що все таки примірний установчий документ мав би бути більш близьким до практики.

З усіх аналізованих нами установчих документів кооперативних товариств в Статуті гаражного кооперативу «Залізничник – Бориспіль» процедура реорганізації приписана чи не найдетальніше. Так, Статутом останнього встановлено, що реорганізація кооперативу проводиться за рішенням Загальних зборів, прийнятим одноголосно всіма членами кооперативу. Окрім того, зазначається й те, що для проведення реорганізації, рішенням Загальних зборів створюється комісія з реорганізації з числа членів кооперативу. Комісія з реорганізації розробляє план реорганізації, складає розділовий баланс та представляє ці документи на затвердження Загальним зборам [10].

На основі наведеного можна стверджувати, що в установчих документах споживчих товариств порядок реорганізації також не є належно визначеним. В основному, в статутах споживчих товариств, міститься відсилочна норма до чинного законодавства. Однак, у зв'язку із проведеним дослідженням національних нормативно – правових актів в сфері кооперації, також можна вести мову про те, що належний стан правового забезпечення реорганізації споживчих товариств, на разі, відсутній.

З метою удосконалення чинного законодавства в досліджуваній сфері слід проаналізувати правові акти інших держав. Так, Ст. 39 Закону Республіки Таджикистан «Про кооперації» встановлює, що реорганізація кооперативу може бути проведена за рішенням Загальних зборів членів кооперативу, яке приймається не менше як $\frac{3}{4}$ голосів присутніх на Загальних зборах членів кооперативу. Передбачено, що кооператив може бути перетворений в підприємницьке товариство або спільноту, однак для цього є необхідною одноголосна згода всіх членів кооперативу. З окрес-

леного вище можна зрозуміти, що згідно цього законодавства кооператив вправі реорганізуватися не тільки в інші види кооперативу, але й інші непідприємницькі товариства та й, крім того, і в підприємницькі. Однак для перетворення у підприємницьке товариство чи спільноту висуваються суворіші вимоги в частині необхідної кількості голосів для такого перетворення. Відтак, при такому перетворенні, потрібною є одногосна згода усіх членів кооперативу, а не тільки тих які присутні на Загальних зборах.

П. 2 цитованої статті гласить про те, що при реорганізації кооперативу складається акт передачі або розподільчий балансовий звіт, який має містити положення про правонаступництво по всіх зобов'язаннях реорганізованого кооперативу у відношенні всіх його кредиторів та боржників. Акт передачі або розподільчий балансовий звіт підлягає затвердженню Загальними зборами членів кооперативу і передається в орган, який здійснює державну реєстрацію для державної реєстрації новоствореного кооперативу або для внесення змін і доповнень в Єдиний державний реєстр юридичних осіб та індивідуальних підприємців [11]. Власне така процедура здійснення дій для реорганізації є типовою і в Україні, але ми навели її з тією метою, щоб підтвердити необхідність врегулювання порядку реорганізації шляхом закріплення основоположних норм в спеціальному законодавстві. У підставі наведеного, стверджуємо, що зазначений досвід має бути використаний і в нашій державі.

Досліджуючи особливості реорганізації споживчих товариств не можна оминати увагою судову практику. Так, 25. 07. 2013 року Корольовський районний суд м. Житомира розглядав позов до Малинського споживчого товариства про визнання Загальних зборів від 05. 08. 2009 року та змін до Статуту недійсними, а прийнятих на Загальних зборах рішень недійсними. Позивачі стверджували, що вони будучи членами Малинського споживчого товариства не були повідомлені про проведення Загальних зборів, на яких було обрано голову правління та затверджено зміни до статуту товариства. Крім того, позивачі наполягали на визнанні незаконними дій голови правління Малинського споживчого товариства про надання 12. 10. 2011 року державному реєстратору

пакету документів про припинення цього споживчого товариства шляхом реорганізації в ТОВ «Малинське споживче товариство». Суд розглянувши справу по суті прийшов до висновку, що Загальні збори Малинського споживчого товариства які проводилися 05. 08. 2009 року проведено з порушенням статуту товариства та ЗУ «Про споживчу кооперацію». В частині визнання незаконними дій голови правління, стосовно реорганізації споживчого товариства, суд зазначає, що йому не надані достатні докази щодо подання пакету документів державному реєстратору. Та, попри це, суд у задоволенні позову відмовив у повному обсязі. Причиною цього стало те, що рішення від 05. 08. 2009 року було скасовано Загальними зборами товариства 18. 11. 2011 року. Таким чином предмет спору був відсутній [12]. Проте, на цьому розгляд спірних моментів не завершився, адже на рішення суду першої інстанції була подана апеляційна скарга. Апеляційний суд Житомирської області 18. 10. 2013 року розглянувши апеляційну скаргу скасовує судові рішення першої інстанції ухвалюючи нове рішення про відмову в задоволенні позову [13]. Потрібно підсумувати, що рішення суду першої та апеляційної інстанцій не надто різняться. Вважаємо, що наявність таких спірних ситуацій є наслідком не належного правового забезпечення питання реорганізації споживчих товариств.

Ще одна справа, яка набула значного розголосу, стосується Березнянського споживчого товариства. Зокрема, в сучасній періодиці містяться публікації про те, що дане споживче товариство порушує права своїх членів (не надає правдивої інформації про свою господарську діяльність, відмовляє пайовикам у наданні установчих документів для ознайомлення, не допускає до роботи новообраного правління тощо). Між ним, заслуговує уваги і той факт, що пайовики стурбовані питанням можливого перетворення Березнянського споживчого товариства на товариство з обмеженою відповідальністю. Учасників споживчого товариства хвилюють наступні питання: «Хто, в такому випадку, виступатиме засновником?», «Хто має право на прибуток та яка роль пайовиків?» [14]. Планованого перетворення, якого не бажали пайовики, не відбулося. Це твердження впливає із даних Єдиного держав-

ного реєстру юридичних осіб фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, позаяк організаційно – правова форма цієї юридичної особи і надалі є споживчим товариством [15].

Як у випадку із Малинським споживчим товариством, так само із Березнянським пайовики негативно ставляться до можливості перетворення у підприємницьку юридичну особу. Така тенденція, вважаємо, зумовлена відсутністю належного правового врегулювання порядку реорганізації споживчих товариств. Особливо учасників хвилює питання про юридичну долю їхніх паїв при перетворенні у підприємницьку юридичну особу. Можливий варіант вирішення цієї ситуації пропонує Зеліско А. В., яка зазначає, що здійснення обміну об'єктів права власності учасників товариства визначено Положенням про порядок реєстрації випуску акцій та інформації про їх емісію під час реорганізації товариства, прийнятою Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку. І попри те, що дане положення покликане врегулювати реорганізацію господарських товариств, безпосередньо порядок обміну об'єктів права власності може застосовуватися і до інших форм юридичних осіб, включаючи і тих для учасників, яких є властивою наявність об'єктів права власності та майнових прав [16, с. 129]. Тобто, керуючись даним Положенням можна визначити порядок обміну об'єктів права власності членів споживчого товариства – паїв на акції чи частки в статутному фонді господарського товариства. Для цього товариство повинно здійснити оцінку належних його членам паїв. Реалізація такого обміну здійснюється шляхом видачі засновникам письмового зобов'язання про надання відповідної кількості акцій або часток у статутному фонді товариства. Видача засновникам такого письмового зобов'язання виступає тимчасовим засобом закріплення права на акції чи на частку в статутному фонді товариства. Після реєстрації новоствореної особи відбувається відповідний обмін письмових зобов'язань на акції або частки в статутному фонді товариства [16, с. 135]. Слід підтримати позицію про те, що такий порядок обміну доцільно закріплювати у статуті товариства.

Однак врегулювання потребує не тільки порядок обміну паїв, але й ряд інших питань. До них, зокрема, відносяться окремі осо-

бливості проведення реорганізації. У цьому напрямі, вважаємо, доцільним використання європейського законодавства. Взявши за основу основні засади Регламенту Ради ЄС від 22 липня 2003 року про статут Європейського кооперативного товариства можна говорити про вдосконалення законодавчого та статутного регулювання. Відтак, потрібно нормативно закріпити положення про потребу складення проекту реорганізації, який повинен вміщати основні засади реорганізації. Окрім того, орган управління кооперативу має скласти звіт, у якому мають знайти пояснення та обґрунтування умови проекту реорганізації. Також, ще одним механізмом спрямованим на забезпечення прав учасників юридичної особи, яка буде реорганізовуватися, в перспективі, може бути встановлення здійснення перевірки проекту умов реорганізації експертами. Можна висловити припущення, що ними вправі бути самі учасники юридичної особи, які володіють відповідними знаннями. Після проведення такої перевірки варто скласти звіт, а потім ознайомити з ним учасників кооперативу. Регламентом встановлено обов'язок публікації проекту умов реорганізації у засобах масової інформації. В національному правовому порядку, також, визначено потребу публікації інформації про реорганізацію юридичної особи. Важливим є надання повного доступу учасникам юридичної особи до перерахованих документів, який проявляється у їх можливості завчасно ознайомлюватися із ними, робити копії та витяги із них. Законодавче встановлення схожого механізму, з наступною його інтерпретацією в статуті юридичних осіб, може зменшити існування спірних ситуацій пов'язаних із реорганізацією юридичної особи.

Ще одним важливим аспектом, на аналізі якого, слід зупинити свою увагу є можливість реорганізації споживчого товариства у підприємницьку юридичну особу. Кучеренко І. М. зазначає, що перетворення непідприємницьких юридичних осіб у підприємницькі можливе лише у випадку, коли члени (учасники) непідприємницьких юридичних осіб мають певні майнові права, наприклад, право на отримання майна у випадку ліквідації цих юридичних осіб чи право на пай у непідприємницьких кооперативах [17, с. 364]. Аналогічну позицію займає і Зеліско А.В.

Зокрема, дослідниця стверджує, що споживчі товариства вправі перетворюватися у підприємницькі товариства, адже між споживчим товариством та його учасниками наявний майновий зв'язок. Окрім того, авторка стверджує й те, що споживчі товариства можуть перетворюватися у непідприємницькі юридичні особи, проте тільки в ті між якими наявний майновий зв'язок між юридичною особою та членами такого товариства [18, с. 14]. За необхідне, вважаємо, підтримати висловлений підхід.

Про те, що об'єктивною вимогою сучасності є надання права споживчим товариствам на перетворення у підприємницькі юридичні особи, свідчить факт наявності випадків можливої реорганізації, як у випадку з Малинським та Березнянським споживчими товариствами. Такої негативної реакції на можливість перетворення у підприємницьку юридичну особу, на нашу думку, можна уникнути встановивши прозорий механізм перетворення. Пріоритетним при цьому мають виступати інтереси пайовиків, їм необхідно надати законодавчу гарантію того, що їхні паї не будуть втрачені, а відповідним чином «перетворені» в акції чи частки в статутному капіталі. За таких умов, пайовики, мабуть, не будуть проти реорганізації, адже вони зможуть отримати більший прибуток ставши учасником підприємницької юридичної особи.

1. Регламент Ради ЄС від 22 липня 2003 року про статут Європейського кооперативного товариства. URL: old.minjust.gov.ua/file/32708.docx
2. Гайдаржи Х. А. Правові особливості реорганізації сільськогосподарського переробного кооперативу. *Часопис Київського університету права*. 2013. № 2. С. 269-272.
3. Зеліско А. В. *Правовий статус споживчих товариств* : монографія. Івано-Франківськ, Сімік, 2011. 184 с.
4. Статут обслуговуючого кооперативу «Перша станція». URL: https://pervaya.io.ua/s2375255/ustav_kooperativa
5. Статут авто гаражного кооперативу «Бобік». URL: <http://pomichnyk.org/dlya-yurydychnyh-osib/derzhavna-rejestratsiya/statut-harazhnoho-kooperatyvu.html>
6. Статут обслуговуючого кооперативу «Житлово-будівельний кооператив». URL: http://investor182.at.ua/GSK/STATYT_JSK_INSAIT_PDF.pdf

7. *Примірний Статут сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу затверджений Наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 08 січня 2014 року № 1.* URL: <http://minagro.gov.ua/ministry?nid=11261>
8. *Примірний Статут сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу затвердженому Наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 21 травня 2013 року № 315.* URL: <http://minagro.gov.ua/ministry?nid=6920>
9. *Статут сільського обслуговуючого кооперативу «Трітон».* URL: <http://bashtanka.mk.gov.ua/store/files/1407141723.pdf>
10. *Статут гаражного кооперативу «Залізничник - Бориспіль».* URL: <http://nauch.com.ua/sport/73561/index.html>
11. *Закон Республіки Таджикистан «Про кооперативи» від 22. 07. 2013 року № 991.* URL: <http://www.icnl.org/research/library/files/Tajikistan/coop.pdf>
12. *Рішення Корольовського районного суду м. Житомира № 296/191/12-ц 2/296/71/13 від 25. 07. 2013 року.* URL:
13. *Рішення Апеляційного суду Житомирської області від 13. 10. 2013 року.* URL:
14. *Сахненко Олександр В Менській райспоживспілці черговий скандал. Березнянське СТ порушує права своїх членів. Чернігівщина. Події і коментарі. 10. 02. 2014 року.* URL: <http://pik.cn.ua/7901/v-menskiy-rayspozshivspiltsi-chergoviy-skandal-bereznyanske-st-porushue-prava-svoyih-chleniv/>
15. *Дані Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань. Безкоштовний запит. Детальна інформація про юридичну особу.* URL: <https://usr.minjust.gov.ua/ua/freesearch>
16. *Зеліско А. В. Правовий статус споживчих товариств : монографія. Івано-Франківськ, Сімик, 2011. 184 с.*
17. *Кучеренко І. М. Організаційно – правові форми юридичних осіб приватного права : дис. д-ра юрид. наук : 12.00.03 / Ірина Миколаївна Кучеренко. – К., 2004. – 468 с.*
18. *Зеліско А. В. Правовий статус споживчих товариств : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. юрид. наук : спец. 12.00.03. Київ, 2008, 24 с.*

Погуть О. П. Теоретико-правові аспекти реорганізації споживчих товариств

У статті досліджуються правові проблеми щодо реорганізації споживчих товариств як організаційно-правової форми невідприємницьких юридичних осіб. Автор висловлює власне бачення стосовно розвитку цивільного законодавства України в частині окреслення нормативного регулювання реорганізації споживчих товариств.

Ключові слова: невідприємницька юридична особа, споживче товариство, реорганізація.

Погуть А. П. Теоретико-правовые аспекты реорганизации потребительских товариществ.

В статье исследуются правовые проблемы по реорганизации общественных объединений как организационно-правовой формы непредпринимательских юридических лиц. Автор выражает собственное видение по развитию гражданского законодательства относительно нормативного регулирования реорганизации потребительских товариществ.

Ключевые слова: некоммерческое юридическое лицо, потребительское товарищество, реорганизация.

Pogut O. P. Theoretical and legal aspects of reorganization of cooperative societies

This article is devoted to the legal description of the reorganization of public associations as a nonprofit organization. Author of article explores the problems issued of legal regulation of the procedure of the reorganization of public associations. On the base of analysis was made suggestions about improvement the provisions of Civil Code of Ukraine and Law on «Cooperative societies».

The external economic and legal conditions of activities of juridical persons of private law in connection with the desire of Ukraine to enter the European Joint Society require cardinal revising of the all regulations of the legislation that determine the legal status of cooperative societies.

Keywords: non-for-profit legal person, cooperative societies, reorganization.

Саветчук В. М.

**ПОРЯДОК ЗЛИТТЯ ГОСПОДАРСЬКИХ
ТОВАРИСТВ: ТЕОРЕТИЧНИЙ ТА
ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТИ**

УДК 347

Постановка проблеми. В силу розвитку ринкових відносин в Україні, засновники (учасники) господарських товариств стикаються із необхідністю оперативного реагування на зміни економічної кон'юнктури, і, зважаючи на це, популярності на-